

Wet gebruik Friese Taal

Het is een goede stap vooruit, dat de nationale overheid van Nederland de bestaande wettelijke deelregelingen op het gebied van het Fries bij de overheid (overheden, publieke diensten en justitie) samenbrengt in een samenvattende wet. Dit schept meer duidelijkheid en rechtszekerheid voor de overheden zelf en voor de burgers. De wet past ook goed bij de ontwikkeling van het Fries in de twintigste eeuw: van een mondelinge taal voor gebruik in de privé-sector naar een erkende cultuurtaal. In de twintigste eeuw is de positie en het functioneren van het Fries stapsgewijs versterkt in de verschillende domeinen, met name in het onderwijs, de media en in de culturele sector. In al deze sectoren geldt, dat het mondeling gebruik van de taal kwantitatief en ook kwalitatief is toegenomen, maar dat het schriftelijk gebruik hierbij geen gelijke tred houdt.

De wet past ook goed bij de internationale verdragsafspraken die Nederland gemaakt heeft ter bescherming en bevordering van de Friese taal en cultuur: het Europees Handvest voor Regionale of Minderheidstalen in 1996 en het Kaderverdrag Bescherming nationale Minderheden in 2005. De wet kan beschouwd worden als de implementatie op nationaal niveau van de ratificatie van beide internationale verdragen. Hiermee volgt Nederland ook het voorbeeld van lidstaten die verdragspartij zijn in het Europees Handvest, bijvoorbeeld Estland, Finland, Hongarije, Noorwegen, Polen, Spanje, Verenigd Koninkrijk (Schotland en Wales), Zweden en Zwitserland.

Wetgeving heeft een dubbele rol: vangnet voor het individu en stimulant voor de overheid. Deze karakterisering past ook bij de Wet gebruik Friese Taal. De burger weet beter, dat hij in het Fries bij de overheid terecht kan en van de overheid ook actief Fries kan verwachten.

Het beleid van de rijksoverheid is sinds de formele doorbraak van het Kabinetsstandpunt 1953 altijd terughoudend geweest. Het is dan ook goed, dat deze Wet niet alleen in formele zin een nieuw gezicht geeft aan het beleid van de nationale overheid, maar tevens de functie kan krijgen van een nieuwe fase in het actieve beleid van de rijksoverheid. Het is goed, dat de Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur en ook het Consultatief Orgaan een wettelijke verankering krijgen. Dit is niet alleen duidelijker voor de burger, maar schept ook duidelijke kaders voor de overheid zelf.

Na deze waarderingen voor de Wet gebruik Friese Taal doe ik twee aanbevelingen.

- 1) In de Wet zelf en in de Memorie van Toelichting moet nog duidelijker de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de nationale, provinciale én de gemeentelijke overheden vastgelegd worden. Dit kan door de leden van de Raad voor het Fries te benoemen op voordracht van de provincie Fryslân en de Vereniging Friese gemeenten; en door de Friese gemeenten te betrekken bij de Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur.
- 2) De Wet gebruik Friese Taal moet gepresenteerd en behandeld worden als een groei-pakket. De implementatie van de verdragsverplichtingen van het Europees Handvest voor Regionale of Minderheidstalen vraagt erom, dat niet alleen voor de domeinen overheid en justitie voldoende en adequate wetgeving door de nationale overheid gemaakt wordt, maar ook voor de andere domeinen: onderwijs, media, cultuur, economisch en sociaal leven. De huidige fragmentarische wet- en regelgeving voor deze domeinen moet tevens in een kaderwet samengevat én verder uitgebouwd worden om recht te doen aan de geest van het Europees Handvest en de doelstelling van de wet zelf: gelijkwaardigheid en gelijke behandeling van het Nederlands en het Fries in Fryslân.